

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК

Општи циљеви прве тријаде за наставни предмет Српски језик

- Усвајање основних законитости српског књижевног језика којим ће се ученици правилно усмено и писмено изражавати;
- оспособљавање ученика за доживљавање, разумијевање и тумачење народних и ауторских књижевних дјела из српске и свјетске баштине;
- оспособљавање ученика за језичку комуникацију која им омогућава да овладају садржајима свих наставних предмета и укључивање у цјеложивотно учење;
- развијање елементарних менталних и социјално-емоционалних способности коришћења језика и говора као начина изражавања мисли и осјећања, естетских и етичких осјећања и љубави према српском језику;
- развијање интересовања за књигу и довољна оспособљеност ученика да се самостално њоме служи.

РАЗРЕД: ТРЕЋИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 5

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 180

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ:

- навикавање на правилно, течно и увјерљиво усмено и писмено изражавање (причање, препричавање и описивање);
- стицање самопоуздања у говорништву, јавним наступима;
- развијање културе слушања;
- примјењивање основних норми из културе говорне комуникације и правилно изговарање реченица по значењу, облику, те говорних цјелина у текстовима;
- познавање и примјењивање основних граматичких норми;
- његовање књижевног језика у говору и писању и богаћење рјечника;
- проширивање знања и примјењивање правописних норми које се односе на реченицу, употребу великог слова, знакова интерпункције и ријечце „ли“, „не“ и преношење дијела ријечи у нови ред;
- развијање вјештине писања и навике лијепог писања уз примјену правописних норми;
- оспособљавање да доживљава и интерпретира књижевно дјело, разумије основне појмове о књижевности, разликује обрађене књижевне врсте;
- развијање читалачких навика, његовање књижевног језика у говору и писању и богаћење рјечника;
- оспособљавање за истраживачки рад на књижевном тексту.
- навикавање на правилно читање и писање оба писма и развијање читања са разумијевањем;
- оспособљавање да доживљава, разговара и вреднује сценско дјело и примјењује основне норме понашања које се односе на мјесто извођења драмског дјела.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Редни број	Наставна тема	Оквирни број часова
1.	Култура изражавања	24
2.	Ортоепија	5
3.	Граматика	24
4.	Правопис	23
5.	Књижевност	60
6.	Читање и писање	40
7.	Позориште и филм	4
УКУПНО		180

Наставна тема - КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА (24 часа)

Посебни циљеви:

- навикавање на правилно, течно и увјерљиво усмено и писмено изражавање (причање, препричавање и описивање);
- стицање самопоуздања у говорништву, јавним наступима;
- развијање културе слушања.

Исходи

Садржаји

Ученик може да:

- разговара о датој теми и активно слуша саговорника;
- обраћа се саговорнику пријатељски, толерантно са поштовањем;
- усмено и писмено препричава на основу општег и детаљног плана приче и постављених питања;
- прича на основу датог низа слика;
- прича на основу слике са цјеловитим садржајем;
- осмисли и исприча причу на основу датог почетка;
- у писменом изражавању примјењује адекватну композицију и научена граматичка и правописна правила;
- усмено и писмено описује бића или предмете;
- усмено се изражава користећи облике дијалога и монолога;
- разликује садржај и изглед честитке, позивнице и разгледнице.

Препричавање на основу детаљног плана приче

Препричавање на основу детаљних питања

Препричавање на основу општег плана приче

Причање на основу низа слика

Причање на основу слике са цјеловитим садржајем

Причање на основу датог почетка

Описивање бића или предмета

Основни облици изражавања: дијалог и монолог

Писање честитке, позивнице и разгледнице

4 писмене вјежбе - *са по три часа*

Наставна тема - ОРТОЕПИЈА (5 часова)	
Посебни циљ: <ul style="list-style-type: none"> - примјењивање основних норми из културе говорне комуникације и правилно изговарање реченица по значењу, облику, те говорних цјелина у текстовима. 	
Исходи	Садржаји
Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> - правилно изговара реченице по значењу и облику; - правилно истиче одређене ријечи у реченици; - правилно изговара проклитике и енклитике; - правилно изговара дијалошке и монолошке цјелине. 	Изговор реченица по значењу и облику Истицање ријечи у реченици Вјежбе на текстовима са правилно обиљеженим цјелинама за изговарање Изговор дијалошких и монолошких цјелина
Наставна тема - ГРАМАТИКА (24 часа)	
Посебни циљеви: <ul style="list-style-type: none"> - познавање и примјењивање основних граматичких норми; - његовање књижевног језика у говору и писању и богаћење рјечника. 	
Исходи	Садржаји
Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> - разликује самогласнике и сугласнике; - препознаје и правилно користи реченице по значењу; - разликује и користи реченице по облику; - уочава и издваја субјекат и предикат; - допуњава реченице субјектом и предикатом; - препознаје, разликује и објашњава именице, глаголе, придјеве; - разликује и разврстава именице које означавају бића, предмете и појаве; - именује глаголе радње, стања и збивања; - разликује и користи описне придјеве; - примјени стечено знање и стиче искуства. 	Самогласници и сугласници Реченице по значењу (изјавне/обавјештајне, упитне, узвичне, заповједне) Реченице по облику (потврдне и одричне) Субјекат и предикат Именице Глаголи Придјеви Једна граматичка вјежба по полугодишту (<i>припрема, израда и исправак</i>)

Наставна тема - ПРАВОПИС (23 часа)

Посебни циљеви:

- проширивање знања и примјењивање правописних норми које се односе на реченицу, употребу великог слова, знакова интерпункције и ријечце „ли“, „не“ и преношење дијела ријечи у нови ред;
- развијање вјештине писања и навике лијепог писања уз примјену правописних норми.

Исходи	Садржаји
Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> - правилно пише имена људи и животиња; - правилно употребљава велико слово у писању једночланих и вишечланих назива географских појмова и празника; - правилно употребљава велико слово у писању једносложних и вишесложних назива празника; - правилно употребљава знакове интерпункције (. ! ? : ,) ; - исправно пише ријечцу ”НЕ” уз глаголе у реченицама; - правилно пише ријечцу ”ЛИ”; - правилно преноси дио ријечи у нови ред; - уочава и исправља грешке у тексту у оквиру правописних правила утврђених програмом; - примјени стечено знање и стиче искуства. 	Писање великог слова: имена људи, животиња, градова, села, ријека, језера, потока, планина, брда и празника Знакови интерпункције Писање ријечце ”НЕ” уз глаголе Писање ријечце ”ЛИ” у упитним реченицама Преношење дијела ријечи у нови ред Једна правописна вјежба по полугодишту (<i>припрема, израда и исправак</i>)

Наставна тема - КЊИЖЕВНОСТ (60 часова)

Посебни циљеви:

- оспособљавање да доживљава и интерпретира књижевно дјело, разумије основне појмове о књижевности, разликује обрађене књижевне врсте;
- развијање читалачких навика, његовање књижевног језика у говору и писању и богаћење рјечника;
- оспособљавање за истраживачки рад на књижевном тексту.

Исходи	Садржаји
Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> - исказује лични доживљај након прочитаног текста; - уочава и наводи главне и споредне догађаје, тему, мјесто, вријеме и ток радње; 	Григор Витез: „Антунтун“ Мира Алечковић: „Ветар Сејач“ „Три ловца“, народна приповијетка Насиха Капицић Хаџић: „Сјенице“ Десанка Максимовић: „Час земљописа“

<ul style="list-style-type: none"> - идентификује поруке, поуке и идеје и примјењује их у свакодневним ситуацијама; - препознаје и упоређује особине и поступке главних и споредних књижевних ликова који су носиоци радње у књижевном дјелу; - уочава позитивне и негативне особине књижевних ликова и гради личне морално-етичке ставове; - уочава и издваја уже логичке цјелине и даје им наслове; - разликује и објашњава појмове: поезија, проза, бајка, басна, приповијетка, тема, мотив, строфа, стих, идеја; - уочава и издваја пјесничке слике, риму и ритам, осјећања и основне мотиве у лирској пјесми; - именује најпознатије писце из Републике Српске (нпр. Бранко Ћопић, Станко Ракита). <p><i>Исходи дефинисани за књижевност апликативни су на лектуру.</i></p>	<p>Мирослав Антић: „Кад сам био велики“ Алекса Микић: „Храбар дјечак“, Стеван Раичковић: „Кад почне киша да пада“ Љубивоје Ршумовић: „Ау што је школа згодна“ Душан Радовић: „Прича о незахвалном мишу“ Драган Кулићан: „Априлове шале“ Мира Алечковић: „Песма за мамине очи“ Станко Ракита: „Лептир и косац“ Драган Лукић: „Шта је отац“ Брана Црнчевић: „Кад би мени дали“ Исмет Бекрић: „Како се мјери љубав“ Владимир Назор: „Ђаче“ Воја Царић: „Бака“ Ахмет Хромаџић: „Ледена гора“ „Три лептира“, њемачка народна бајка „Лисица и гавран“, басна „Старо лијино лукавство“, српска народна приповијетка</p> <p>ЛЕКТИРА</p> <p>Езопове или Доситејеве басне (избор) Андерсенове бајке (три по избору) Душан Радовић: „Разбојник Кађа и принцеза Нађа“ Насиха Капиџић Хацић: „Маскенбал у шуми“</p> <p><i>НАПОМЕНА: Наставници могу да одаберу и друга сродна дјела која су им доступна (три часа по лектури)</i></p>
Наставна тема - ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ (40 часова)	
Посебни циљеви: <ul style="list-style-type: none"> - навикавање на правилно читање и писање оба писма и развијање читања са разумијевањем; - развијање читалачких навика, његовање књижевног језика у говору и писању и богаћење рјечника. 	
Исходи	Садржаји
Ученик може да: <ul style="list-style-type: none"> - записује ријечи и реченице штампаним словима латинице; 	Упознавање штампаних слова латиничног писма

<ul style="list-style-type: none"> - чита наглас и у себи ријечи, реченице и краће текстове; - познаје писана слова латинице; - чита писана латинична слова; - правилно пише сва писана слова латинице појединачно и у реченицама; - чита природним гласом и нормалним темпом (оба писма); - изражајно чита текстове (оба писма); - чита по улогама (оба писма); - користи интонацију при читању дијалога; - усмјерено чита са истраживачким задацима (оба писма). 	<p>Упознавање писаних слова латиничног писма</p> <p>Читање штампаних и писаних слова латинице</p> <p>Правилно писање и повезивање писаних латиничних слова</p> <p>Читање наглас и у себи</p> <p>Изражајно читање</p> <p>Правилно читање проклитика и енклитика у говорним цјелинама</p> <p>Обиљежавање и читање говорних цјелина</p> <p>Читање дијалога и читање по улогама</p> <p>Интонација реченице у дијалогу</p> <p>Читање са задацима</p>
<p>Наставна тема - ПОЗОРИШТЕ И ФИЛМ (4 часа)</p>	
<p>Посебни циљ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оспособљавање да доживљава, разговара и вреднује сценско дјело и примјењује основне норме понашања које се односе на мјесто извођења драмског дјела. 	
<p>Исходи</p>	<p>Садржаји</p>
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - доживљава, препричава, разговара и вреднује садржаје сценских и филмских дјела; - културно се понаша у позоришту, биоскопу, на школским свечаностима и сличним пригодама; - разликује анимирани од играног филма; - разликује сценско од филмског дјела, - активно учествују у припремању и реализацији одабране представе. 	<p>Гледање анимираних, цртаних филмова и краћих играних филмова за дјецу</p> <p>Гледање позоришне представе</p> <p>Одјељењске и школске свечаности</p> <p>Особине и врсте филма</p>

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА

Општи циљеви прве тријаде за наставни предмет Математика

- Подстицање и развијање способности опажања и посматрања;
- развијање свијести о математичком језику као начину комуникације;
- подстицање и развијање способности за самосталан, кооперативан и истраживачки рад, стварање позитивног става према раду и одговорности у раду;
- развијање мотивације за учење и интересовања за математичке садржаје;
- развијање и подстицање прецизности, јасности, упорности и истрајности у раду;
- подстицање конкретног и развијање апстрактног начина мишљења и размишљања;
- развијање способности памћења математичких чињеница и релација;
- повезивање раније стеченог знања и искуства са новим математичким садржајима;
- подстицање индивидуалних склоности за математичке садржаје;
- примјењивање стеченог знања из математичких садржаја у свакодневним животним ситуацијама.

РАЗРЕД: ТРЕЋИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 5

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 180

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ:

- проширивање знања о линијама те развијење спретности у цртању;
- оспособљавање ученика за правилно коришћење геометријског прибора, те уредности и прецизности у раду;
- оспособљавање ученика да разликују геометријска тијела од геометријских облика;
- проширивање знања о правоугаонику и квадрату и оспособљавање за правилно цртање геометријских фигура;
- развијање смисла за тачност и естетски доживљај;
- развијање вјештине читања, писања и упоређивања бројева до 100, као и правилне употребе математичких знакова;
- одређивање мјесних вриједности цифара у броју;
- развијање јасног и прецизног усменог и писменог изражавања;
- проширивање знања о рачунским операцијама сабирања и одузимања у скупу природних бројева до 100 и законитости тих операција;
- оспособљавање за коришћење, разумијевање, упоређивање и комбиновање података приказаних графички или табеларно у рјешавању задатака;
- развијање способности за осмишљавање и рјешавање текстуалних задатака у свакодневним радњама и ситуацијама;
- усвајање основних математичких појмова из области множења и дијелења у скупу природних бројева до 100;

- примјењивање законитости множења и дијелења као олакшице при рјешавању задатака;
- развијање способности за рјешавање и осмишљавање текстуалних задатака у скупу бројева до 100, те рјешавање једноставнијих проблемских задатака;
- његовање математичке радозналости, радних, културних и естетских навика;
- оспособљавање ученика да мјере, записују, упоређују и претварају веће мјерне јединице за дужину и вријеме у мање и обрнуто;
- развијање способности за прецизно цртање и мјерење дужи;
- упоређивање и разликовање новчаних апоена (конвертибилна марка и пфенинг)
- развијање перцепције, пажње, логичког мишљења и закључивања.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема		Оквирни број часова
I ОБЛАСТ: ГЕОМЕТРИЈА (10)		
1.	Тема: Линија и област	5
2.	Тема: Геометријска тијела и фигуре	5
II ОБЛАСТ: ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100 (156 часова)		
1.	Тема: Прва стотина	12
2.	Тема: Сабирање и одузимање бројева до 100	54
3.	Тема: Множење и дијелење бројева до 100	90
III ОБЛАСТ: МЈЕРЕЊЕ И МЈЕРЕ (14)		
1.	Тема: Мјерење и мјере	14
УКУПНО		180

I ОБЛАСТ: ГЕОМЕТРИЈА (10 часова)

Наставна тема - Линија и област (5 часова)

Посебни циљеви:

- проширивање знања о линијама, те развијење спретности у цртању;
- оспособљавање ученика за правилно коришћење геометријског прибора, те уредности и прецизности у раду.

Исходи

Садржаји

Ученик може да:

- покаже/представи одређену спретност у цртању праве линије, као и кривих и изломљених линија;
- црта отворене и затворене изломљене линије;
- уочи и разликује дуж, полуправу и праву;
- црта и обиљежава дуж;

Криве и праве линије

Изломљена линија

Отворене изломљене линија

Затворене изломљене линија

Дуж, полуправа и права

<ul style="list-style-type: none"> - црта и обиљежава полуправу и праву; - уочи изломљену линију као скуп надовезаних дужи. 	
Наставна тема - ГЕОМЕТРИЈСКА ТИЈЕЛА И ФИГУРЕ (5 часова)	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оспособљавање ученика да разликују геометријска тијела од геометријских облика; - проширивање знања о правоугаонику и квадрату и оспособљавање за правилно цртање геометријских фигура; - развијање смисла за тачност и естетски доживљај. 	
Исходи	Садржаји
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уочи, именује и разликује облик облих и рогљастих геометријских тијела (лопта, ваљак, купа, квадар, коцка и пирамида); - правилно користи (моторички спретно) геометријски прибор при цртању геометријских фигура; - препознаје и разликује геометријска тијела од геометријских облика (фигура); - уочи угао као дио равни између двије полуправе и многоугао као унутрашњост затворене изломљене линије; - уочи облике квадрата и правоугаоника у окружењу; - уочи и црта правоугаоник и квадрат на квадратној мрежи. 	<p>Предмети облика лопте, ваљка, купе, квадрата, коцке и пирамиде</p> <p>Угао. Многоугао</p> <p>Правоугаоник и квадрат</p>
II ОБЛАСТ - ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100 (156 часова)	
Наставна тема - ПРВА СТОТИНА (12 часова)	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијање вјештине читања, писања и упоређивања бројева до 100 као и правилне употребе математичких знакова; - одређивање мјесних вриједности цифара у броју; - развијање јасног и прецизног усменог и писменог изражавања. 	
Исходи	Садржаји
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правилно броји, записује и чита бројеве до 100; 	<p>Писање и читање бројева до 100</p>

<ul style="list-style-type: none"> - идентификује мјесну вриједност цифре у броју; - упореди двоцифрене бројеве до 100; - именује и правилно записује десетице прве стотине; - упоређује десетице прве стотине - именује, записује и користи редне бројеве до 100; - разликује парне и непарне бројеве до 100; - правилно користи математичке знакове $<$, $>$, $=$, $\neq$; - одређује први сљедбеник и први претходник броја; - одређује припадност броја одговарајућој десетици; - црта бројевну праву; - прикаже дати број на бројевној правој. 	<p>Мјесна вриједност цифре у броју</p> <p>Десетице прве стотине</p> <p>Упорјеђивање десетица</p> <p>Упорјеђивање двоцифрених бројева</p> <p>Редни бројеви до 100</p> <p>Парни и непарни бројеви до 100</p> <p>Математички знаци ($<$, $>$, $=$, $\neq$)</p> <p>Бројеви на правој линији (бројевна права)</p> <p>Претходник и сљедбеник броја</p> <p>Бројеви десетица прве стотине</p>
Наставна тема - САБИРАЊЕ И ОДУЗИМАЊЕ БРОЈЕВА ДО 100 (54 часа)	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проширивање знања о рачунским операцијама сабирања и одузимања у скупу природних бројева до 100 и законитости тих операција; - оспособљавање за коришћење, разумијевање, упоређивање и комбиновање података приказаних графички или табеларно у рјешавању задатака; - развијање способности за осмишљавање и рјешавање текстуалних задатака у свакодневним радњама и ситуацијама; - његовање математичке радозналости, радних, културних и естетских навика. 	
Исходи	Садржаји
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - успјешно сабира и одузима у скупу природних бројева до 20; - успјешно сабира и одузима десетице прве стотине; - сабира двоцифрени и једноцифрени број; - одузима једноцифрени од двоцифреног броја; 	<p>Сабирање и одузимање до 20</p> <p>Сабирање и одузимање десетица прве стотине</p> <p>Сабирање двоцифреног и једноцифреног броја</p> <p>Одузимање једноцифреног од двоцифреног броја</p>

<ul style="list-style-type: none"> - сабира и одузима двоцифрени број и десетице; - сабира и одузима двоцифрене бројеве; - примјењује рачунске операције сабирања и одузимања природних бројева до 100; - рјешава задатке са једном и двије рачунске операције; - рјешава текстуалне задатке и записује их одговарајућим изразом или релацијом; - користи, упореди и комбинује податке приказане графички или табеларно у рјешавању задатака; - примјењује својства комутативности и асоцијативности сабирања као олакшицу у рачунању; - уочи зависност збира од промјене сабирка; - користи сталност збира као олакшицу при рачунању; - уочи зависност разлике од промјене умањеника и умањивоца; - користи сталност разлике као олакшицу при рачунању; - уочи својства једнакости; - уочи својства броја 0 (нула) као сабирка и умањивоца; 	<p>Сабирање и одузимање двоцифреног броја и десетица</p> <p>Сабирање двоцифрених бројева</p> <p>Одузимање двоцифрених бројева</p> <p>Задаци у вези са сабирањем и одузимањем (једна или двије рачунске операције)</p> <p>Текстуални задаци с једном или двије операције сабирања и одузимања природних бројева до 100</p> <p>Сабирање и одузимање бројева до 100 кроз табеле и једноставне графиконе</p> <p>Замјена мјеста сабирака (комутативност сабирања)</p> <p>Здруживање сабирака (асоцијативност сабирања)</p> <p>Зависност збира од промјене сабирака</p> <p>Сталност збира</p> <p>Зависност разлике од промјене умањеника и умањивоца</p> <p>Сталност разлике</p> <p>Сталност збира и разлике (својства једнакости)</p> <p>Број 0 (нула) као сабирка и умањивоца</p> <p>Одузимање броја од збира</p> <p>Одузимање збира од броја</p> <p>Веза сабирања и одузимања</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> - прикаже и објасни поступак одузимања броја од збира и збира од броја; - примјером покаже да су сабирање и одузимање узајамно повезане рачунске операције; - израчуна непознати сабирак, умањеник и умањилац; - рјешава једначине са непознатим сабирком, непознатим умањеником и непознатим умањиоцем; - рјешава текстуалне задатке и записује их одговарајућим изразом; - рјешава једноставније проблемске задатке коришћењем рачунских операција сабирања и одузимања; - изражава се математичким језиком усменим и писменим путем. 	<p>Једначине са непознатим сабирком</p> <p>Једначине са непознатим умањеником</p> <p>Једначине са непознатим умањиоцем</p> <p>Текстуални задаци са једначинама</p> <p>Сабирање и одузимање у једноставнијим проблемским задацима</p>
---	--

Наставна тема - МНОЖЕЊЕ И ДИЈЕЉЕЊЕ БРОЈЕВА ДО 100 (90 часова)

Посебни циљеви:

- усвајање основних математичких појмова из области множења и дијелења у скупу природних бројева до 100;
- примјењивање законитости множења и дијелења као олакшице при рјешавању задатака;
- развијање способности за рјешавање и осмишљавање текстуалних задатака у скупу бројева до 100, те рјешавање једноставнијих проблемских задатака;
- његовање математичке радозналости, радних, културних и естетских навика.

Исходи	Садржаји
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препозна и користи математички знак за множење (знак „$\cdot$“) - уочи да је рачунска операција множење као сабирање једнаких сабирака; - зна и користи термине чиниоци и производ; - препозна и користи математички знак за дијелење (знак „$:$“) 	<p>Множење - збир једнаких сабирака као производ и математички знак за множење (знак „$\cdot$“)</p> <p>Чиниоци и производ</p> <p>Дијелење и математички знак за дијелење (знак „$:$“)</p>

<ul style="list-style-type: none"> - зна и користи термине дјељеник, дјелилац, количник; - примјењује законитост замјене мјеста чинилаца ради лакшег рачунања; - примјењује таблицу множења једноцифрених бројева и одговарајуће случајеве дијелења; - примјењује законитост здруживања чинилаца ради лакшег рачунања; - користи изразе „за толико већи (мањи)“ и „толико пута већи (мањи)“ број у рјешавању задатака (као и текстуалних задатака); - уочава улогу броја 0 (нула) и 1 (један) у множењу и дијелењу; - користи таблицу множења једноцифрених бројева и одговарајуће случајеве дијелења (до аутоматизма); - множи збир бројева једноцифреним бројем; - дијели збир бројева једноцифреним бројем; 	<p>Дјељеник, дјелилац и количник</p> <p>Замјена мјеста чинилаца (комутативност множења)</p> <p>Множење и дијелење бројем 10</p> <p>Множење и дијелење бројем 5</p> <p>За 5 већи и 5 пута већи број</p> <p>За 5 мањи и 5 пута мањи број</p> <p>Множење и дијелење бројевима 2, 4, 8</p> <p>Два пута, три пута, четири пута, већи број</p> <p>Два пута, три пута, четири пута, мањи број</p> <p>Здруживање чинилаца (асоцијативност множења)</p> <p>Множење и дијелење бројевима 3, 6, 9</p> <p>За толико већи (мањи) и толико пута већи (мањи) број</p> <p>Множење и дијелење бројем 7</p> <p>Број 0 (нула) и број 1 (један) у множењу и дијелењу</p> <p>Таблица множења и дијелења</p> <p>Множење и дијелење збира једноцифреним бројем</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> - множи разлику бројева једноцифреним бројем; - дијели разлику бројева једноцифреним бројем; - множи двоцифрене бројеве једноцифреним бројем; - двоцифрени број дијели једноцифреним; - закључује да су множење и дијелење узајамно повезане рачунске операције; - приказује, објашњава и примјењује редослијед извођења рачунских операција; - примијени редослијед рачунских операција и користи заграде у задацима са множењем и дијелењем; - уочи да је остатак при дијелењу увијек мањи од дјелиоца; - разликује дјелиоце и садржиоце бројева; - таблицу множења и дијелења користи као олакшицу при одређивању броја са или без остатка; - примијени сталност производа и количника; - усмено објасни и опише математички израз текстуалног задатка; - саставља и рјешава математичке изразе са двије операције; - рјешава текстуалне задатке са једном или двије рачунске 	<p>Множење и дијелење разлике једноцифреним бројем</p> <p>Множење двоцифреног броја једноцифреним бројем</p> <p>Дијелење двоцифреног броја једноцифреним бројем</p> <p>Веза множења и дијелења</p> <p>Множење и сабирање</p> <p>Множење и одузимање</p> <p>Дијелење и сабирање</p> <p>Дијелење и одузимање</p> <p>Редослијед операција множење и дијелење (употреба заграде)</p> <p>Дијелење са остатком</p> <p>Дјеливост бројева</p> <p>Сталност производа и количника</p> <p>Математички изрази</p>
---	--

<p>операције од којих је једна множење и/или дијелење;</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи слово као ознаку за непознати број; - рјешава једначине са једном операцијом; - користи и упореди податке приказане графички или табеларно у рјешавању једноставних задатака са рачунским операцијама множења и дијелења. 	<p>Текстуални задаци у вези са множењем и дијелењем (једна или двије рачунске операције)</p> <p>Једначине са непознатим чиниоцем</p> <p>Једначине са непознатим дјелиоцем</p> <p>Једначине са непознатим дјелиоцем</p> <p>Једначине са множењем и дијелењем</p> <p>Множење и дијелење бројева до 100 кроз табеле и једноставне графиконе</p>
<p>III ОБЛАСТ: МЈЕРЕЊА И МЈЕРЕ (14 часова)</p>	
<p>Наставни тема - МЈЕРЕЊЕ И МЈЕРЕ</p>	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оспособљавање ученика да мјере, записују, упоређују и претварају веће мјерне јединице за дужину и вријеме у мање и обрнуто; - развијање способности за прецизно цртање и мјерење дужи; - упоређивање и разликовање новчаних апоена (конвертибилна марка и пфенинг); - развијање перцепције, пажње, логичког мишљења и закључивања. 	
<p>Исходи</p>	<p>Садржаји</p>
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опише и покаже различите начине мјерења дужине - нестандарним мјерама (стопало, педаљ, палац, лакат); - разликује основне мјере за дужину и њихове ознаке (метар, дециметар и центиметар); - мјери и записује дужину изломљене линије; - упоређује и претвара веће мјерне јединице за дужину у мање и мање у веће; - измјери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине; - правилно записује измјерену дужину; 	<p>Мјерење дужине - јединице мјере за дужину</p> <p>Упоредивање и мјерење дужи</p> <p>Дужина дужи - Мјерни број дужи</p> <p>Дужина изломљене линије</p> <p>Мјерење времена - јединице мјере за вријеме (година, мјесец, седмица/недјеља, дан, час/сат, минут)</p> <p>Јединице за дужину и вријеме кроз табеле и једноставне графиконе</p>

- процијени одређене приказане дужине;
- одређује временске интервале на сату и календару и правилно запише јединице за вријеме;
- упоређује и претвара веће јединице за вријеме у мање и мање јединице у веће;
- процијени одређено протекло вријеме;
- користи податке приказане графички или табеларно у рјешавању задатака са јединицама мјере за дужину и вријеме;
- разликује и упоређује вриједност новчаних апоена КМ: 1, 2, 5, 10, 20, 50 и 100, те апоене пфенинга: 5, 10, 20 и 50;
- јединице за мјерење дужине и времена користи у задацима из свакодневних животних ситуација;
- рјешава текстуалне задатке са јединицама мјере за дужину, вријеме и новац.

Наш новац -
 конвертибилна марка (апоени КМ: 1, 2, 5, 10, 20, 50 и 100)
 и пфенинг (апоени пфенинга: 5, 10, 20 и 50)

Текстуални задаци са јединицама за дужину, вријеме и новац

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Општи циљеви прве тријаде за наставни предмет Физичко и здравствено васпитање

- Свестрани развој личности;
- позитиван утицај на раст и развој организма и јачање здравља;
- развијање моторичких и функционалних способности, спортско-техничких знања из области физичке и здравствене културе, уважавајући индивидуалне могућности ученика;
- усвајање вјештина и знања које омогућавају учешће у различитим спортским активностима и схватање значаја редовног вјежбања и упражњавања спортских активности;
- развијање самопоуздања и социјализације дјетета учешћем у колективним активностима;
- развијање одговорног односа према простору за вјежбање, справама, реквизитима и личној хигијени.

РАЗРЕД: ТРЕЋИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 3

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 108

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ:

- процјењивање стања и праћење раста и развоја ученика (морфолошки и моторички статус);
- усвајање важности цјеложивотног физичког вјежбања за очување и унапређење здравља;
- развијање свијести о нивоу сопствених способности и карактеристика;
- оспособљавање за коришћење природних облика кретања на различите начине;
- примјеном природних облика кретања утицати на правилно држање тијела;
- примјењивање елементарних игара у функцији обликовања и усавршавања природних покрета и моторичких способности у сложеним ситуацијама;
- социјализација и образовање морално-вољних особина ученика кроз примјену правила елементарних игара (самосталност, дисциплина, такмичарски дух, дружељубивост, поштење, поштовање, храброст...);
- стимулисање физиолошких процеса који повољно дјелују на органе и органске системе;
- оспособљавање за правилно извођење заданих вјежби на тлу и справама;
- примјеном гимнастичких елемената утицати на развој апарата за кретање, а посебно мускулатуре одговорне за правилно држање тијела;
- усавршавање природних облика кретања кроз атлетске елементе;
- развијање моторичких и функционалних способности, локомоторног апарата, и посебно мускулатуре одговорне за правилно држање тијела кроз примјену атлетских елемената;

- формирање здравствено-хигијенских навика, „челичење“ организма, јачање имуног система, развијање базичних вјештина и способности, основа технике спортских игара кроз упражњавање игара на отвореном;
- утицање на еколошку свијест ученика;
- утицање на свеукупни раст и развој ученика уз коришћење природног окружења и препрека, у једноставним и сложеним условима;
- усавршавање природних облика кретања кроз специфичне елементе из кошарке;
- развијање моторичких и функционалних способности, локомоторног апарата, кроз примјену специфичних елемената из кошарке;
- обука основних техничких и тактичких елемената кошарке;
- развијање моторичких и функционалних способности, локомоторног апарата, кроз примјену специфичних елемената из одбојке;
- обука основних техничких и тактичких елемената одбојке.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Редни број	Наставна тема	Оквирни број часова
1.	Праћење раста и развоја	6
2.	Природни облици кретања и превентивно корективно вјежбање	7
3.	Елементарне игре и превентивно корективно вјежбање	10
4.	Базичне спортске активности из гимнастике и превентивно корективно вјежбање	20
5.	Базичне спортске активности из атлетике и превентивно корективно вјежбање	20
6.	Игре на отвореном	15
7.	Кошарка - основни технички елементи	15
8.	Одбојка - основни технички елементи	15
УКУПНО		108

Наставна тема - ПРАЋЕЊЕ РАСТА И РАЗВОЈА (6 часова)

Посебни циљеви:

- процјењивање стања и праћење раста и развоја ученика (морфолошки и моторички статус);
- усвајање важности цјеложивотног физичког вјежбања за очување и унапређење здравља;
- развијање свијести о нивоу сопствених способности и карактеристика.

Исходи

Садржаји

1. Тјелесна висина
2. Тјелесна маса

	<p><i>За процјену моторичких способности применијени осам стандардизованих кретних задатака:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. процјена брзине трчања - трчање на 20 м, 2. процјена координације цијелог тијела - полигон натрашке, 3. процјена координације цијелог тијела - слалом са три лопте 4. процјена фреквенције покрета - тапинг руком, 5. процјена гipкости - претклон у сједу разножно, 6. процјена експлозивне снаге - скок удаљ из мјеста, 7. процјена опште снаге - издржај у згибу, 8. процјена репетитивне снаге - подизање трупа.
--	---

Наставна тема - ПРИРОДНИ ОБЛИЦИ КРЕТАЊА И ПРЕВЕНТИВНО КОРЕКТИВНО ВЈЕЖБАЊЕ (7 часова)

Посебни циљеви:

- оспособљавање за коришћење природних облика кретања на различите начине;
- примјеном природних облика кретања утицати на правилно држање тијела.

Исходи	Садржаји
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ходањем, трчањем, ваљањем, котрљањем, колутањем, пузањем савладава простор; - изводи различите варијанте поскока, скокова, прескока, наскока, саскока, пењања (спуштања), провлачења савладавањем нижих, виших, већих, мањих, окомитих, косих и водоравних препрека; 	<p>Ходање</p> <p>Трчање</p> <p>Скакање</p> <p>Прескакање</p> <p>Бацање</p> <p>Хватање</p> <p>Вучење</p> <p>Гурање</p>

<ul style="list-style-type: none"> - савлада отпор кроз различите начине дизања, ношења, гурања, вучења, упирања и вишења; - изводи различите варијанте надвлачења, потискивања и савладава активни отпор који пружа партнер или противник; - манипулише објектима различитим начинима хватања, бацања, додавања, вођења, жонглирања једног или више предмета различитих облика, величина, тежина, тврдоћа. 	<p>Пузање</p> <p>Провлачење</p> <p>Пењање</p> <p>Дизање</p> <p>Ношење</p> <p>Вишење</p> <p><i>Активности изводити комбиновањем различитих облика кретања и примјеном полигона.</i></p>
--	--

Наставна тема - ЕЛЕМЕНТАРНЕ ИГРЕ И ПРЕВЕНТИВНО КОРЕКТИВНО ВЈЕЖБАЊЕ (10 часова)

Посебни циљеви:

- примјењивање елементарних игара у функцији обликовања и усавршавања природних покрета и моторичких способности у сложеним ситуацијама;
- социјализација и образовање морално-вољних особина ученика кроз примјену правила елементарних игара (самосталност, дисциплина, такмичарски дух, дружељубивост, поштење, поштовање, храброст...);
- стимулисање физиолошких процеса који повољно дјелују на органе и органске системе.

Исходи

Садржаји

Ученик може да:

- покаже моторичке способности;
- искаже позитивне карактерне особине;
- поштује правила игре.

Елементарне игре за развој моторичких способности:

- снаге,
- брзине,
- издржљивости,
- координације,
- флексибилности,
- прецизности, и
- равнотеже.

Обезбиједити поштовање правила игара уз што разноврсније коришћење природних облика кретања

Наставна тема - БАЗИЧНЕ СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ ИЗ ГИМНАСТИКЕ И ПРЕВЕНТИВНО КОРЕКТИВНО ВЈЕЖБАЊЕ (20 часова)

Посебни циљеви:

- оспособљавање за правилно извођење заданих вјежби на тлу и справама;
- примјеном гимнастичких елемената утицати на развој апарата за кретање, а посебно мускулатуре одговорне за правилно држање тијела.

Исходи

Садржаји

Ученик може да:

- овлада основним стројевим радњама;
- овлада и самостално изводи превентивно корективне вјежбе;
- самостално или уз помоћ изводи став на глави уз зид;
- самостално или уз помоћ изводи став на шакама уз зид;
- самостално изводи два везана колута напријед из чучња у чучањ;
- самостално изводи два везана колута назад из чучња у чучањ;
- самостално изводи вагу на греди;
- самостално изводи предмет странце на тлу;
- самостално изводи вјежбе равнотеже на греди;
- самостално изводи састав на греди.

Стројеве радње

Превентивно корективне вјежбе (без реквизита, са реквизитима, у пару, на справама, уз справе, у мјесту, у кретању, без музичке пратње, са музичком пратњом)

Став на глави уз зид

Став на шакама уз зид

Два везана колута напријед из чучња у чучањ

Два везана колута назад из чучња у чучањ

Вага на греди

Предмет странце („звјезда“) на тлу

Вјежбе равнотеже на греди (ходање, ходање на прстима, ходање на петама, наскок са две ноге, трчање ниским интензитетом, окрет, вага на греди, чучањ на једној нози, чучањ на двије ноге, саскок)

Састав на греди

Наставна тема - БАЗИЧНЕ СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ ИЗ АТЛЕТИКЕ И ПРЕВЕНТИВНО КОРЕКТИВНО ВЈЕЖБАЊЕ (20 часова)

Посебни циљеви:

- усавршавање природних облика кретања кроз атлетске елементе;
- развијање моторичких и функционалних способности, локомоторног апарата, и посебно мускулатуре одговорне за правилно држање тијела кроз примјену атлетских елемената.

Исходи

Садржаји

Ученик може да:

- савлада технику ходања са правилним држањем тијела и користи исту у различитим варијантама и комплексним ситуацијама;
- овлада основном техником трчања и користи исту у различитим варијантама и комплексним ситуацијама;

Ходање:

- ходање са правилним држањем тијела,
- ходање на прстима, петама, унутрашњем и спољашњем своду стопала, ходање наглашено пета - прсти унапријед и уназад,
- ходање са високо подигнутим кољенима унапријед и уназад (марширање),
- различите врсте ходања уз отпор партнера,
- обично правилно ходање на дужини од 30-40м,
- ходање уз нагиб, низ нагиб, уз степенице, низ степенице,
- ходање са правилном амортизацијом уз правилан рад руку,
- полигон.

Трчање:

- Трчање (праволинијско, криволинијско, преко ниских препона, бочно са докораком, из различитих почетних положаја: положај сједења или чучања, клечећег положаја, лежање на стомаку или леђима, боку, почетни положај имитација животиња, штафетно...)
- ниско гажење (џог) и високо подизање кољена (скип) – у мјесту и кретању,

<ul style="list-style-type: none"> - овлада различитим комбинацијама ходања и трчања; - савлада задату дистанцу у оквиру крос трчања; - овлада основном техником скокова и користи исту у различитим варијантама и комплексним ситуацијама; 	<ul style="list-style-type: none"> - имитирање корака трчања пењањем на клупицу, имитирати замах ногом и супротном руком, - претрчавање ниских препрека (чуњева, медицинки, итд.) различитом брзином, - трчање уз нагиб, низ нагиб, уз степенице, низ степенице, - трчање уз отпор партнера који стоји испред и успорава покушај трчања, - трчање уз вучење предмета иза себе (уз отпор), - трчање уз отпор партнера који се налази иза, - трчање уз отпор партнера који се налази испред и отпор врши на рамена, - трчање унапријед и уназад са високо подигнутим кољенима, - претрчавање одређених дистанци у зависности од технике трчања, - комбинација различитих облика ходања и трчања, - јесењи и прољећни крос (дјечаци 200м, дјевојчице 150м), - полигон. <p>Скакање:</p> <ul style="list-style-type: none"> - скокови суножни и раскорачни, једноножни, напријед, назад, лијево, десно, цик-цак, бочно преко линије, игра море-обала, школица, ластиш, хваталица са суножним и једноножним поскоцима, - скок удаљ из мјеста суножним одразом, - скок удаљ из залета, - суножни наскок на шведску клупу (шведски сандук, греда, степеник, пањ...) замахом са обје руке, - скок у вис прекорачном техником „маказице“ и опкорачном техником „straddle“ (штрадле),
--	---

<ul style="list-style-type: none"> - овлада основном техником бацања и користи исту у различитим варијантама и комплексним ситуацијама. 	<ul style="list-style-type: none"> - комбинација различитих облика ходања, трчања и скокова, - полигон. <p>Бацање:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бацање тениске и рукометне лопте „бич“ техником, лијевом и десном руком, - бацање лопти за одбојку, фудбал, рукомет и кошарку, са груди, преко главе, са рамена, са бока..., - избачај дјечије кугле до 600 грама (медицинке до 1кг или кошаркашке лопте) напријед са обје опружене руке из получучња, - избачај дјечије кугле до 600 грама (медицинке до 1кг или кошаркашке лопте) преко главе, опруженим рукама из получучња, - обучавање правилног држања кугле, - избачај кугле из става у правцу бацања, - избачај кугле или медицинке изнад главе са искоракком, - полигон уз комбинацију ходања, трчања, скокова и бацања.
<p>Наставна тема - ИГРЕ НА ОТВОРЕНОМ (15 часова)</p>	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формирање здравствено-хигијенских навика, „челичење“ организма, јачање имуног система, развијање базичних вјештина и способности, основа технике спортских игара кроз упражњавање игара на отвореном; - утицање на еколошку свијест ученика; - утицање на свеукупни раст и развој ученика уз коришћење природног окружења и препрека, у једноставним и сложеним условима. 	
<p>Исходи</p>	<p>Садржаји</p>
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - покаже моторичке, функционалне и когнитивне способности; 	<p>Користећи природно окружење које позитивно утиче на јачање организма и имуног система организовати сљедеће активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хваталице и остале елементарне игре,

<ul style="list-style-type: none"> - примијени основе техника спортских игара у природним условима; - користи већ савладане и упознаје нове вјештине уз помоћ специфичних спортских реквизита; - објасни важност што чешће боравка у природи и позитивног утицаја природе на организам. 	<ul style="list-style-type: none"> - мали фудбал, мини рукомет, мини одбојка на трави и пијеску, мини кошарка, бадмингтон..., - возња бицикла, тротинета, ролера, скејтборда..., - гимнастика и атлетика (елементи који се могу примијенити на отвореном); - полудневни излети у природу или у парку, пјешачење. <p>Полигони у природном окружењу са препрекама (ливада, шума, узбрдица, низбрдица, поток, дрво...)</p> <p><i>Напомена: уколико временски услови не дозвољавају реализацију једног броја планираних часова и активности на отвореном, наставник има могућност да са ученицима реализује шах као такмичарску спортску игру.</i></p> <p><i>У том случају, наставник ће те часове искористити за упознавање ученика са основама правила шаховске игре.</i></p>
--	---

Наставна тема - КОШАРКА (основни технички елементи) (15 часова)

Посебни циљеви:

- усавршавање природних облика кретања кроз специфичне елементе из кошарке;
- развијање моторичких и функционалних способности, локомоторног апарата, кроз примјену специфичних елемената из кошарке;
- обука основних техничких и тактичких елемената кошарке.

Исходи	Садржаји
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - савлада основне технике држања, додавања и хватања лопте; - савлада основне технике вођења лопте; - савлада основну технику шута на кош са двије руке; 	<p>Држање, додавање и хватање лопте (изнад главе, са груди, у висини кука, бочна додавања)</p> <p>Вођење лопте (у мјесту, у кретању, праволинијско, криволинијско, високо, средње, ниско, без ометања партнера, са ометањем партнера)</p> <p>Шут на кош (са двије руке у висини груди и рамена)</p>

<ul style="list-style-type: none"> - савлада основне структуре кошаркашке игре. 	<p>Игра (на једном или на два коша, мини кошарка)</p> <p><i>За садржаје из кошарке пожељно је користити прилагођене лакше лопте.</i></p>
<p>Наставна тема - ОДБОЈКА (основни технички елементи) (15 часова)</p>	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијање моторичких и функционалних способности, локомоторног апарата, кроз примјену специфичних елемената из одбојке; - обука основних техничких и тактичких елемената одбојке. 	
<p>Исходи</p>	<p>Садржаји</p>
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - савлада основну технику одбијања и додавања лопте прстима; - савлада основну технику одбијања и додавања лопте подлактицама; - савлада основну технику доњег сервиса; - савлада основне структуре одбојкашке игре. 	<p>Одбијање и додавање лопте прстима</p> <p>Одбијање и додавање лопте подлактицама („чекић“)</p> <p>Доњи сервис</p> <p>Игра мини одбојка 1:1, 2:2, (коришћењем доњег сервиса, одбијања лопте прстима и чекићем)</p> <p><i>За садржаје из одбојке пожељно је користити прилагођене лакше лопте.</i></p>

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: МОЈА ОКОЛИНА

Општи циљеви прве тријаде за наставни предмет Моја околина

- Оспособљавање ученика за разумијевање међусобне условљености и повезаности природних и друштвених процеса те активно и самостално учешће у друштвеном животу средине у којој живи;
- развијање истраживачких активности ученика у циљу учења и самоучења;
- развијање когнитивних способности, аргуменације, критичког и стваралачког мишљења о природним и друштвеним процесима у околини;
- развијање свијести о личном и групном идентитету као услова за заједнички живот и уважавање свих чланова заједнице;
- развијање еколошке свијести и љубави према природи.

РАЗРЕД: ТРЕЋИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 72

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ:

- упознавање са врстама саобраћаја и саобраћајних знакова;
- развијање саобраћајне културе ученика као активног учесника у саобраћају;
- стицање основних знања о карактеристикама рељефа, мјеста и околине;
- проширивање знања о предузећима и установама у мјесту и ближој околини;
- развијање позитивног и толерантног односа према идентитету других људи те уважавање различитости без обзира на националну, вјерску, полну или било коју другу припадност;
- усвајање знања о оријентацији у простору;
- проширивање основних знања о мјерењу времена (дан, сат/час, минут), те о употреби календара;
- развијање свијести о условљености природних појава;
- развијање научног погледа на свијет;
- уочавање и усвајање знања о животним процесима развоја биљака и животиња;
- разликовање група животиња те уочавање међусобних односа међу њима (ланац исхране);
- развијање љубави и правилног односа према биљном и животињском свијету;
- развијање свијести о најчешћим загађивачима у околини и значају сталног чувања и бриге за животну и радну средину;
- упознавање са основним знањима о органима за дисање, те честим болестима код дјете као и начинима заштите здравља;
- развијање свијести о значају редовне посјете породичном љекару и стоматологу;
- активно учествовање у планирању и реализацији пројеката школе или одјељењске заједнице као и у организованим посјетама у циљу упознавања околине, живота и рада људи, биљног и животињског свијета околине у којој ученик живи.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Редни број	Наставна тема	Оквирни број часова
1.	Саобраћај	7
2.	Изглед мјеста и околине и рад људи	13
3.	Оријентација у времену и простору	7
4.	Нежива природа, појаве и материјали	18
5.	Животињски и биљни свијет	13
6.	Екологија	5
7.	Човјек и здравље	7
8.	Пригодне теме	2
УКУПНО		72

Наставна тема - САОБРАЋАЈ (7 часова)	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознавање са врстама саобраћаја и саобраћајних знакова; - развијање саобраћајне културе ученика као активног учесника у саобраћају. 	
Исходи	Садржаји
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни врсте саобраћаја и саобраћајних средстава; - разликује путничка и теретна превозна средства; - објасни појмове: жељезничка и аутобуска станица, аеродром, лука (пристаниште), ред вожње, перон, колосјек, кондуктер, машиновођа, возач, пилот, стјуардеса, посада, капетан; - опише културно понашање путника у саобраћају; - идентификује опасности на путу; - објасни правилно поступање у случају да види саобраћајну незгоду/несрећу и слично; - разликује саобраћајне знакове: опасности, обавјештења и изричитих наредби; 	<p>Врсте саобраћаја</p> <p>Опасност на путу</p> <p>Саобраћајни знакови</p>

<ul style="list-style-type: none"> - објасни подјелу саобраћајних знакова; - опише саобраћајне знакове; - објасни важност саобраћајне повезаности у мјесту и околини; - упоређује саобраћајне знакове; - предложи мјесто гдје је потребан саобраћајни знак у мјесту и објасни разлоге за то. 	
Наставна тема - ИЗГЛЕД МЈЕСТА И ОКОЛИНЕ И РАД ЉУДИ (13 часова)	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стицање основних знања о карактеристикама рељефа мјеста и околине; - проширивање знања о предузећима и установама у мјесту и ближој околини; - развијање позитивног и толерантног односа према идентитету других људи те уважавање различитости без обзира на националну, вјерску, полну или било коју другу припадност. 	
Исходи	Садржаји
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уочи и препозна облике рељефа ближе околине; - изради модел рељефа (брдо, равница, долина...); - разликује равницу, брдо и планину; - именује подножје, стране и врх; - истражи шта све обухвата видик са различитих стојишта у мјесту и околини и представи резултате свог истраживања; - разликује долину и клисуру; - именује воде у мјесту и околини; - разликује текуће и стајаће воде; - објасни појмове: извор, врело, поток, ријека, лијева и десна обала, ријечно корито и ушће; - објасни начин одређивања лијеве и десне обале; - упореди и опише ток равничарске и планинске ријеке; - разликује ријеке, баре и језера; - именује већа и мања насеља у својој околини; 	<p>Облици рељефа ближе околине</p> <p>Воде у мјесту и околини</p> <p>Насеља моје околине</p>

<ul style="list-style-type: none"> - анализира разлике између села и града; - објасни начин одређивања лијеве и десне стране улице; - предложи активности које нас доводе до проналаска жељене адресе; - објасни како се можемо оријентисати у неком насељу; - упореди карактеристике равничарског и планинског села; - наведе карактеристична занимања у мјесту и околини; - самостално закључује о значају одређеног занимања у мјесту и околини; - истражи које производе размјењују људи са села са људима који живе у граду; - објасни значај фабрика и предузећа за мјесто; - разликује културне, просвјетне и здравствене установе у мјесту; - разврста културне, просвјетне и здравствене установе у мјесту и околини; - именује вјерске објекте у мјесту; - разликује појмове црква, манастир, цамија; - препознаје знакове на вјерским објектима; - објасни намјену вјерских објеката и споменика; - опише правила понашања у вјерским објектима; - наведе најзначајније датуме и манифестације у мјесту и околини који су важни у обиљежавању традиције народа који ту живе; - прикупи податке о историјским споменицима у мјесту; 	<p>Занимања људи у мјесту и околини</p> <p>Предузећа и установе у мјесту и околини</p> <p>Вјерски објекти и културни споменици у мјесту и околини</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> - објасни значај тла за живот биљака, животиња и човјека на Земљи; - објасни појам плодног земљишта; - наведе примјере како човјек повећава плодност земљишта; 	Земљиште
<ul style="list-style-type: none"> - класификује различите материјале; - разликује природне и вјештачке материјале; - објасни разлике између еластичних и пластичних материјала; - разликује поријекло материјала (природни и вјештачки); 	Материјали и њихова подјела
<ul style="list-style-type: none"> - објасни начине обраде материјала; - опише како се материјали могу комбиновати и користити за различите намјене; 	Намјена материјала
<ul style="list-style-type: none"> - експериментом утврди и опише дјеловање топлоте на различите материјале, - објасни везу између различитих својстава материјала и њихове употребне вриједности; 	Дјеловање топлоте на материјале
<ul style="list-style-type: none"> - идентификује предмете који раде на струју; - објасни појаву електричне проводљивости, - наведе материјале који проводе електричну струју; - објасни кориштење батерије и опасности од струје; 	Електрична енергија
<ul style="list-style-type: none"> - идентификује различите начине и врсте кретања; - објасни како се ко креће; - наведе примјере гурања, вучења и котрљања тијела; 	Кретање тијела

<ul style="list-style-type: none"> - наведе главне дијелове биљке; - објасни основне функције дијелова биљке; - опише временску динамику промјена у развоју биљке од сјемена до плода; - наведе примјере размножавања биљака; - експериментално испита и утврди како се биљке хране; - објасни процес стварања кисеоника; 	<p>Дијелови биљке</p>
<ul style="list-style-type: none"> - наброји обиљежја животиња; - објасни по чему се разликују животиње околине (изглед, начин исхране, станиште, начин размножавања, начин кретања, брига о себи); - истражи занимљивости о животињама и презентује их пред одјелењем; - анализира сличности и разлике међу животињама; - наведе примјере како дишу животиње; 	<p>Животињски свијет околине</p>
<ul style="list-style-type: none"> - именује подјелу домаћих животиња по групама; - објасни подјелу домаћих животиња према грађи тијела; - наведе и објасни разлику између копитара и папкара; - опише изглед појединих домаћих животиња; - класификује домаће животиње на основу различитих особина; - опише начин исхране и бригу о здрављу домаћих животиња; - објасни улогу ветеринара у бризи за здравље животиња; - објасни користи од домаћих животиња; 	<p>Домаће животиње</p>
<ul style="list-style-type: none"> - наведе дивље животиње шуме и ливаде; 	<p>Дивље животиње</p>

<ul style="list-style-type: none"> - објасни подјелу дивљих животиња на дивљач и звијери; - опише дивље животиње; - објасни понашање дивљих животиња у појединим годишњим добима; - објасни зависност дивљих животиња једних од других у ланцу исхране; - наброји птице околине; - опише изглед и грађу тијела птице; - објасни начин живота птица у околини; - разликује птице пјевачице и птице грабљивице; - објасни сеобе птица у топлије крајеве; - објасни међусобну повезаност биљног и животињског свијета околине. 	<p>Птице</p> <p>Јединство живе природе</p>
Наставна тема - ЕКОЛОГИЈА (5 часова)	
<p>Посебни циљ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијање свијести о најчешћим загађивачима у околини и значају сталног чувања и бриге за животну и радну средину. 	
<p>Исходи</p>	<p>Садржаји</p>
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни посљедице загађивања воде, ваздуха и земљишта; - наброји начине заштите од загађивања воде, ваздуха и земљишта; - идентификује проблем очувања шума; - предложи начине очувања шума; - објасни појам равнотеже у природи; - објасни појам резервата, ботаничких башти и националних паркова; - активно учествује у обиљежавању еколошких датума; - изради план активности за обиљежавање еколошких датума; - анализира предузете активности и њихове резултате. 	<p>Загађивање воде, ваздуха и земљишта</p> <p>Најважнији еколошки датуми: Међународни дан заштите биљака, Свјетски дан заштите животиња, Међународни дан заштите разноврсности живих бића на планети Земљи (биодиверзитета)</p>

Наставна тема - ЧОВЈЕК И ЗДРАВЉЕ (7 часова)

Посебни циљеви:

- упознавање са основним знањима о органима за дисање, те честим болестима код дјете као и начинима заштите здравља;
- развијање свијести о значају редовне посјете породичном љекару и стоматологу.

Исходи

Садржаји

Ученик може да:

- именује органе за дисање;
- објасни улогу органа за дисање;
- именује најчешће појаве које угрожавају органе за дисање;
- објасни мјере заштите органа за дисање;
- именује најчешће заразне болести и њихове симптоме;
- опише повезаност хигијенских навика и здравља;
- објасни начин преношења заразних болести (додир, слина, крв);
- објасни заштиту од заразних болести и превентиву;
- објасни важност редовне посјете стоматологу и породичном љекару;
- разликује намирнице биљног и животињског поријекла;
- препознаје здраве намирнице;
- објасни пирамиду исхране;
- објасни посљедице нездраве исхране;
- именује храну богату витаминима;
- у школу доноси воћне ужине;
- објасни појам разноврсне исхране;
- састави седмични јеловник здраве хране;
- презентује свој избор.

Органи за дисање

Чување здравља од заразних болести

Исхрана

Наставна тема - ПРИГОДНЕ ТЕМЕ (2 часа)

Посебни циљ:

- активно учествовање у планирању и реализацији пројеката школе или одјелењске заједнице као и у организованим посјетама у циљу упознавања

околине, живота и рада људи, биљног и животињског свијета околине у којој ученик живи.

Исходи	Садржаји
Ученик може да: - на основу искуственог учења описује, објашњава, износи своја сазнања и утиске, даје нове приједлоге, демонстрира.	Посјете и излети: посјете позоришту, биоскопу, пољопривредном имању/добру, културно историјском споменику, вјерском објекту и слично

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Општи циљеви прве тријаде за наставни предмет Ликовна култура

- Развијање основних способности и вјештина неопходних за ликовно изражавање (способност посматрања, ликовног мишљења и памћења, употреба ликовних материјала);
- оспособљавање за успјешно коришћење и преобликовање познатих предмета на различите начине дајући им нову сврху и умјетничку димензију;
- развијање интересовања за различите форме ликовног изражавања: цртање, сликање, вајање и примијењену умјетност употребом различитих материјала, техника и подлога;
- оспособљавање за процјену својих радова, умјетничких репродукција, радова других ученика, те заузимање адекватног става према њима;
- његовање љубави према умјетничким вриједностима традиције и културе српског народа и других народа и народности који живе у Републици Српској;
- развијање осјећаја за естетску вриједност;
- развијање композиционе колористичке равнотеже и прецизнијег техничког умијећа.

РАЗРЕД: ТРЕЋИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 72

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ:

- богаћење графичког изражавања, развијање визуелне перцепције и техничке коректности;
- развијање композиционе колористичке равнотеже и прецизнијег техничког умијећа;
- навикавање на прецизније представљање пропорције и развијање веће техничке спретности;
- развијање осјећаја за улогу и распоред ликовних елемената на одређеном формату;
- развијање осјећаја за естетску вриједност;
- развијање уредности и рационално коришћење материјала.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Редни број	Наставна тема	Оквирни број часова
1.	Цртање	16
2.	Сликање	20
3.	Вајање	20
4.	Примијењена умјетност	16
УКУПНО		72

Наставна тема – ЦРТАЊЕ (16 часова)	
Посебни циљ: - богаћење графичког изражавања, развијање визуелне перцепције и техничке коректности.	
Исходи	Садржаји
Ученик може да: - правилно користи, разликује и чува прибор и материјале за рад; - самостално и слободно се ликовно изражава; - приказује елементе у простору, групише фигуре, покрет и профил дјелимичним приказом контура и унутрашњости облика; - повлачи танку и дебелу линију; - користи прецизне покрете при цртању ситних елемената; - самостално и креативно исказује свој ликовни доживљај; - покаже осјећај за топлу и пријатну емоцију у цртежу; - јасније илуструје прочитани текст уз богатији израз линијом; - анализира просторна и декоративна рјешења; - ликовно представи свој лични амблем (симбол) и основна традиционална обиљежја; - примјењује смисао за лијепо у свакодневном животу и учествује у прављењу изложбе.	Техника креда и угљен: „Железничка станица“, „Гаража“, „Дворац“, „Насеље“, „Споменик“, „Мост“. Упознавање технике туш и перо: „Рампа“, „Бицикл“, „Дрворед“, „Улична расвјета“, „Разне столице“, „Брод“, „У позоришту“, „Свињац“, „Ограде“, „У куповини“, „На пијаци“, „Сат на зиду“, „Алати“, „Хармоника“, „Мој породични грб“ ... Илустровање прочитаног текста
Наставна тема - СЛИКАЊЕ (20 часова)	
Посебни циљеви: - развијање композиционе колористичке равнотеже и прецизнијег техничког умијећа; - развијање осјећаја за естетску вриједност; - развијање уредности и рационално коришћење материјала.	
Исходи	Садржаји
Ученик може да: - правилно користи и чува прибор и материјале за рад; - примијени самосталност у ликовном раду; - богатије се колористички изражава;	Техника воштани пастел: „На цвјетној ливади“, „Мој/моја друг/другарица“, „Играчка“, „Излог“, „Забавни парк“, „Страшан сан“, „Рибе“, „Лептири“, „Гмизавци“ и слично.

<ul style="list-style-type: none"> - користи различите нијансе основних и изведених боја; - приказује елементе простора; - приказује распоред фигура, основне покрете и профил; - примјењује структуру површине; - користи боју као дводимензионални елемент композиције; - развија осјећај за интензитет и хармонију боје; - попуњава облике спонтано нанесеним бојама чиме се диференцира структура; - илуструје прочитани текст уз богатији израз бојом и елементима конкретизације; - анализира просторна и декоративна рјешења; - примјењује смисао за лијепо у свакодневном животу и учествује у прављењу изложбе. 	<p>Техника гваш: „Облаци“, „Море“, „Олуја“, „Парк“, „Радови на њиви“, „Моја кућа“, „Млин“, „Новогодишња прослава на улици“, „Овце на паши“, „Цвјећара“, „Животиње у шуми“, „Предмети на столу“, „Моје ципеле/патике“ и слично.</p> <p>Техника колаж: „Стари зидови“, „Кућа до куће“, „Паун“, „Птица у кавезу“, „Лутка“, „Мачка“, „Кловн“ и слично.</p> <p>Упознавање са техником темпера: „Воћњак у цвату“, „Ђурђевак“, „Сунцокрети“, „Макови у житу“, „На плажи“, „У парку“, „Вршидба“ и слично.</p> <p>Илустровање прочитаног текста</p>
--	---

Наставна тема - ВАЈАЊЕ (20 часова)

Посебни циљеви:

- навикавање на прецизније представљање пропорције и развијање веће техничке спретности;
- развијање уредности и рационално коришћење материјала.

Исходи

Ученик може да:

- правилно користи и чува прибор и материјале за рад;
- самостално се ликовно изражава;
- представља фигуре у простору и у међусобном односу;
- моделује пластичне текстуре као саставне дијелове површине;
- увиђа разлике у структури појединих површина;
- анализира просторна и декоративна рјешења;
- примјењује смисао за лијепо у свакодневном животу и учествује у прављењу изложбе.

Садржаји

Техника вајања:

„Родитељ и дијете“, „Дијете и пас“, „Људи“, „Кокош“, „Корњача“, „Музички инструмент“, „Здјела са воћем“, „Предмети свакодневне употребе“ и друго.

Наставна тема - ПРИМИЈЕЊЕНА УМЈЕТНОСТ (16 часова)

Посебни циљеви:

- развијање осјећаја за улогу и распоред ликовних елемената на одређеном формату;
- развијање уредности и рационално коришћење материјала.

Исходи	Садржаји
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правилно користи и дијели прибор и материјале за рад; - самостално се графички-ликовно изражава; - спонтано дводимензионално се изражава у примијењеној умјетности; - самостално доноси нова рјешења нацрта; - дводимензионално ритмички понавља мотиве; - разликује графику; - анализира просторна и декоративна рјешења; - развија смисао за лијепо у свакодневном животу; - учествује у прављењу изложбе. 	<p>Техника колаж – примијењена графика: „Позивница“, „Постер“, „Летак“, „Насловна страна“, „Плакат“, „Пано“, „Зидне новине“ и слично.</p> <p>Техника гваш – орнаментика: „Нацрт за завјесу, кецељу, хаљину, кошуљу“, „Шаре на животињама“, „Нацрт за народну ношњу“ и слично.</p> <p><i>НАПОМЕНА:</i> <i>Наставници према могућностима користе понуђене или неке друге мотиве. У раду корисити што више материјала који се може рециклирати. Уколико постоји могућност посјетити музеј и/или галерију.</i></p>

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Општи циљеви прве тријаде за наставни предмет Музичка култура

- Развијање осјећаја за музички доживљај, стваралачке и репродуктивне способности и уочавање естетских квалитета музичког дјела;
- подстицање, његовање и развијање интересовања и навика ученика за активно музичко учешће у друштву;
- оспособљавање ученика за музичку интерпретацију и разумијевање музике;
- развијање осјећаја за једноставан склад мелодије, ритма и покрета;
- упознавање свјетске и националне културне музичке баштине - вриједних умјетничких дјела кроз све видове музичких активности;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке умјетности;
- развијање позитивних ставова према народној традицији свога и других народа.

РАЗРЕД: ТРЕЋИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 1

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 36

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ:

- развијање музичког слуха, ритамских, вокалних и интонативних способности, развијање музичког памћења, те развој социјализације и самопоуздања;
- развијање ритамских и метричких способности, тачне концентрације, моторичких способности, координације и међусобне сарадње;
- развијање музичких способности, знања и вјештина кроз искуствено, активно и интереактивно учење;
- развијање трајних интереса и љубави према музици како би она постала трајна потреба;
- оспособљавање ученика за свирање на различитим изворима звука (тијело, предмети, дјечији инструменти и Орфов инструментариј);
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке умјетности;
- развијање и његовање позитивног става према народној традицији свог и других народа;
- развијање способности слушне концентрације, смисла за логичност музичке фразе;
- подстицање емоционалног доживљавања слушане композиције, развој естетике;
- развијање могућности препознавања звукова и боја различитих гласова и инструмената, анализе структуре слушане композиције и вредновање музике;
- развијање и његовање музичке креативности, покрета у музици помоћу различитих извора звука;
- подстицање маштовитости музичког израза и самопоуздања у изношењу нових замисли.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Редни број	Наставна тема	Оквирни број часова
1.	Музичко извођење: пјевање, свирање, говор уз покрет	22
2.	Слушање музике	7
3.	Музичко стваралаштво	7
УКУПНО		36

Наставна тема - МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ: ПЈЕВАЊЕ, СВИРАЊЕ, ГОВОР УЗ ПОКРЕТ (22 часа)

Посебни циљеви:

- развијање музичког слуха, ритамских, вокалних и интонативних способности, развијање музичког памћења, те развој социјализације и самопоуздања;
- развијање ритамских и метричких способности, тачне концентрације, моторичких способности, координације и међусобне сарадње;
- развијање музичких способности, знања и вјештина кроз искуствено, активно и интерактивно учење;
- развијање трајних интереса и љубави према музици како би она постала трајна потреба;
- оспособљавање ученика за свирање на различитим изворима звука (тијело, предмети, дјечији инструменти и Орфов инструментариј);
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке умјетности;
- развијање и његовање позитивног става према народној традицији свог и других народа.

Исходи	Садржаји
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тачно изводи говорне и пјеване бројалице; - спаја ритмички покрет, говор, пјевање и тако развија моторичке и психо-физичке способности (концентрацију, пажњу, памћење, координацију, синхронизацију); - правилно изговара краће бројалице, јача комуникационе вјештине представљања и самопоуздања; - изводи наглашен и ненаглашен тактов дио кроз покрет или свирањем на дјечијим инструментима; - уз пјесму и покрет изводи традиционалне музичке игре; - познаје музичку традицију и културу свог народа; 	<p>Пјевање и говор</p> <p>Бројалице</p> <ul style="list-style-type: none"> - говорне: <ul style="list-style-type: none"> „Ен мена“, „Ен ден доре“, „Велики сат“, „Један, два, три“, „Киша пада“, „Иза брда плава“, „Деин штап“. - пјеване: <ul style="list-style-type: none"> „Скрупчао се мали јеж“ („Боц-боц иглицама“), „Жабе“, „Пуж муж“,

<ul style="list-style-type: none"> - пјева по слуху пјесме различитог садржаја и расположења; - примјењује договорена правила понашања у групном пјевању и ритмичним покретима; - разликује народне и умјетничке пјесме; - звучно и визуелно препознаје и разликује народне инструменте (фрула, гусле, тамбура); - препозна и именује дијелове народне ношње из свог краја/завичаја; - свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и научене пјесме у облику једноставних аранжмана; - развија музикалност са специфичним способностима; - покаже осјећај за ритам, висину, трајање и квалитет звука; - слиједи правила игре и међусобно сарађује са вршњацима; - креира покрете уз музику; - меморише краће дјечије текстове и усклађује координацију покрета уз њих; - уз научене ритмичке покрете пјева пјесме по слуху, различитог садржаја и расположења, које су примјерене гласовним могућностима и узрасту ученика; - разликује дубоке - високе, тихе - гласне, кратке - дуге тонове; - примјењује договорени начин пјевања и правила понашања у групном пјевању; 	<p>„Лептирићу шаренићу“.</p> <p>Народне пјесме и игре:</p> <p>„Ми смо браћа терзије“ „Ја посејох лан“ „Савила се бијела лоза винова“ „Берем, берем грожђе“ „Ој, јаворе“ „На крај села жута кућа“ „Дуње ранке“ „Ајд на лево“ „Ој, дјевојко драга душо моја“ и друго.</p> <p>Дијелови народних ношњи краја/завичаја</p> <p>Свирање</p> <p>Инструментална пратња, по слуху, уз бројалице и научене пјесме (пулс, ритам, груписани ритмични удари)</p> <p>Свирање инструменталних аранжмана на дјечијим ритмичким инструментима</p> <p>Дидактичке музичке игре и драматизације:</p> <p>„Овако се руке мију“, „Дивна, Дивна“, „Јесте л' икад чули то“, „Семафор“, „Бака Мара“ (музичка пантомима), „Кад не буде – неће бити“, „Чисто дијете“.</p> <p>Композиције за дјецу</p> <p>Пјесме за дјецу по избору:</p> <p>„Школско звоно“, „Све је пошло наопачке“, „Јесен“, „Новогодишња пјесма“, „Прољеће“, „Мајци“.</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> - слушно разликује пјевање солисте, хора и оркестра; - објасни улогу диригента. 	<p>„Док мјесец сја“, „Мали ђачки валцер“, „Ау што је школа згодна“, Колибри и друге композиције.</p>
Наставна тема - СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ (7 часова)	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијање способности слушне концентрације, смисла за логичност музичке фразе; - подстицање емоционалног доживљавања слушане композиције, развој естетике; - развијање могућности препознавања звукова и боја различитих гласова и инструмената, анализе структуре слушане композиције и вредновање музике. 	
<p>Исходи</p>	<p>Садржаји</p>
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развија способност слушне концентрације; - развија смисао за логичност музичке фразе; - препознаје химну Републике Српске; - емоционално доживљава композицију; - на основу карактеристичног одломка, препознаје слушану композицију; - препозна музички почетак и крај, као и музичко или текстуално понављање или карактеристични мотив у слушаном дјелу; - препознаје и разликује звукове, боју појединих инструмената, људске гласове, специфичне звукове из људског окружења, разликује јачину звука и темпо; - повезује карактер дјела са инструментима; - разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима - звучно и визуелно препознаје, разликује и именује инструменте; - естетски вреднује слушане композиције; - препознаје звукове из природе; 	<p>Инструменталне и вокално-инструменталне композиције:</p> <p>Химне (Химна Републике Српске, Химна Босне и Херцеговине, Химна Светом Сави), Вивалди: „Четири годишња доба“, З. Хаџиманов: „Срећа“, Ф.Шуберт: „Успаванка“, П. Шуман: „Дивљи јахач“</p> <p>Музика из анимираних филмова</p> <p>Звучни записи појава и звукова из природе и окружења (вода, водопад, ваздух, киша, вјетар, грмљавина, сат, саобраћајна средства, звукови дивљих и домаћих животиња)</p> <p>Препознавање музичких инструмената</p> <p>Игре слушања: „Бетовенова соба“, „Какав је то звук?“, „Какав је то звук?“, „Тихо, тише“</p>

<ul style="list-style-type: none"> - разликује музику која се пјева или свира (вокална, инструментална, вокално-инструментална); - разликује средства извођења: хор, оркестар, солиста, мушки, женски, дјечији глас; - објасни појмове композиција и композитор. 	
Наставна тема - МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО (7 часова)	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијање и његовање музичке креативности, покрета у музици помоћу различитих извора звука; - подстицање маштовитости музичког израза и самопоуздања у изношењу нових замисли. 	
Исходи	Садржаји
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - направи једноставне, дјечије музичке инструменте; - ритмичним и звучним ефектима креира једноставну пратњу бројалица, пјесама; - креативно се изражава приликом мелодијске и/или ритамске импровизације; - музикално (у складу са својим могућностима) доврши започету мелодијску и/или ритамску фразу; - креативно се изрази ријечју, покретом или музичким инструментом; - осмисли мелодију на краће и познате стихове (текстове) - креативно се изражава током рада у пару или групи вршњака; - понови мању ритмичну цјелину помоћу различитих извора звука; - музички одговори на музичко питање; - осмисли једноставне плесне кораке или мање музичке игроказе на задату мелодију; - учествује у припремању и реализацији школских приредби и манифестација. 	<p>Израда дјечијих музичких инструмената (звечке од пластичних кашика и сјеменки, мали бубањ, даире)</p> <p>Музичке импровизације на израђеним инструментима или на Орфовом инструментарију</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостална импровизација, комбинација инструмената, групна импровизација, - музичко питање и музички одговор <p>Свирање једноставних ритмичних фигура тијелом и предметима</p> <ul style="list-style-type: none"> - свирање тијелом- ритмична вјежба - понављање задатих ритмичних фигура (помоћу израђених музичких инструмената) <p>Звучне приче, радио драме, позориште сјенки</p> <p>Школске приредбе и манифестације</p>

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: **ВАСПИТНИ РАД У ОДЈЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ (ВРОЗ)**

РАЗРЕД: ТРЕЋИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 1

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 36

Васпитни рад у одјељењској заједници обухвата директан васпитни рад са ученицима у одјељењској заједници која функционише као ученички колектив који има властиту организацију, уз координацију и руковођење које остварује одјељењски старјешина.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ

- Развијање основних животних вјештина које се односе на управљање емоцијама, комуникацију, развијање односа, друштвену одговорност и развој критичког и креативног мишљења.
- Развијање културе живљења у друштвеној средини, развијање осјећаја одговорности према себи и другима (емпатија), уважавање различитости, те подстицање међусобне сарадње и толеранције, као и његовање заједништва.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

- Кроз индивидуални приступ и континуирано праћење тока развоја утицати на развој сваког ученика (физички, социјални, емоционални, интелектуални, радни, морални и естетски развој ученика).
- Развијати и подстицати самосталност, упорност и одговорност према учењу, радним обавезама, правилном кориштењу уџбеника и рјешавању домаће задаће.
- Усмјеравати ученике да користе различите начине учења (асоцијативно учење, мапе ума, учење уз кориштење рачунара и интернета), те да проналазе и развијају сопствене методе рада у савладавању наставних садржаја.
- Његовати културу лијепог понашања на различитим мјестима и у различитим ситуацијама (његовање културе понашања, облачења, становања и поштовање кодекса понашања и облачења).
- Развијати способности за морално расуђивање, разумјевање демократских вриједности-одговорност, ауторитет, приватност и правда (приликом избора и преузимања одговорности, поштовања личне и туђе приватности, уочавања ауторитета, праведне подјеле обавеза, ствари и одговорности).
- Афирмисати стилове здравог живота, те подстицати развој здравих животних навика у свакодневном животу и кроз спортске активности.
- Подстицати ученике на еколошке акције и давање личног доприноса очувању животне средине, те обиљежавање важних датума везаних за заштиту животне средине (еко-датуми).

- Развијати способности и вјештине код ученика за препознавање и разликовање пријатних и непријатних емоција/осјећања, начине њиховог исказивања и контролисања.
- Подстицање ученика на поштовање породичних вриједности и традиције свог и других народа.
- Развијати свијест код ученика о предностима, али и опасностима употребе дигиталних технологија и интернета.
- Развијање способности уочавања актуелних тема/проблема у колективу и друштвеној заједници, те конструктивно и прихватљиво рјешавање проблема.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставне области и теме

Оквирни број часова

Област 1: КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	12
Тема 1: Организација одјељењског колектива	2
Тема 2: Култура понашања	6
Тема 3: Наша традиција	4
Област 2: ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ДЕМОКРАТИЈА	5
Тема 1: Дјечија права	2
Тема 2: Демократија у учионици	3
Област 3: ЗДРАВИ ЖИВОТНИ СТИЛОВИ	14
Тема 1: Чувари здравља и природе	4
Тема 2: Наше емоције	6
Тема 3: Учење	4
Област 4: ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ/СЛОБОДНЕ ТЕМЕ	5
Тема 1: Морално расуђивање	2
Тема 2: Опасности од пиротехничких средстава, мина и других убојитих средстава	1
Тема 3: Слободне теме	2

Исходи учења	Садржаји програма/Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Област 1: КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА (12)		
Ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> • наведе примјере, поступке и/или понашања, који указују на разумијевање, повјерење и сарадњу; • исказе своју припадност 	Тема 1: Организација одјељењског колектива (2) <ul style="list-style-type: none"> • Моје одјељење-разумијевање, повјерење и сарадња у одјељењу -Амблем нашег одјељења и значај заједнице. 	Српски језик Ликовна култура Физичко васпитање

<p>заједници/заједништву кроз дефинисање заједничког обилежја;</p> <ul style="list-style-type: none"> • објасни важност избора руководства одјељењске заједнице; • наброји задатке и обавезе појединца и група у одјељењу (клубу, секцији...); • објасни како може одредити да ли је неко правило добро; • идентификује/именује и предложи правила важна за функционисање одјељењске заједнице. 	<ul style="list-style-type: none"> • Одјељењско руководство (избор). • Задужења/улоге појединаца и група у одјељењу (клубу, секцији). • Правила у нашем одјељењу. 	
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зна основне елементе Кодекса понашања и облачења у школи, те реагује у складу са њим; • наброји правила понашања у јавном превозу, као и начине правилног понашања као учесник у саобраћају (док вози бицикл, ролере, тротинет...); • прикаже/демонстрира лијепо понашање на различитим мјестима и у различитим ситуацијама (у породици, комшилуку, школи, саобраћају ...); • наброји и извршава своје обавезе уколико има кућног љубимца; • објасни зашто је важна штедња и како треба трошити новац; • препозна и идентификује насилне облике понашања у школи; • зна коме да се обрати и како да се заштити од насиља у школи. 	<p>Тема 2: Култура понашања и облачења (6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Култура облачења и понашања у школи (поштовање Кодекса). • Култура понашања: <ul style="list-style-type: none"> -Понашање у средствима јавног превоза и на путовањима, те током одмора. -Ја као учесник у саобраћају (као пјешак, возим бицикл, ролере, тротинет...). • Какви смо као комшије и станари (поштовање кућног реда, однос према комшијама). <ul style="list-style-type: none"> -Кућни љубимци (обавеза и одговорности). -Џепарац и зашто је важно штедјети (правилан однос према трошењу новаца). • Препознавање насилних облика понашања. <ul style="list-style-type: none"> -Насилни облици понашања у школи. (како се заштити). 	<p>Природа и друштво Ликовна култура</p>

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • каже шта су за њега породичне вриједности и традиција, те да допуни своја знања о породичним вриједностима и традицији; • идентификује особе на позицији ауторитета у породици; • сазна који празници се празнују у његовом непосредном окружењу; • наброји и/или прикаже понашања која људи најчешће примјењују приликом обиљежавања празника; • упозна и уважава културно и природно наслеђе свог мјеста, завичаја, Републике. 	<p>Тема 3: Наша традиција (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Породичне вриједности и традиција. -Међусобно поштовање и уважавање чланова породице, поштовање ауторитета. • Празници (Важност и правилно честитање-рођендани, вјерски празници свих конфесија, међународни празници...) -Како прослављамо празнике (некада и сада)? • Културно и природно наслеђе. 	<p>Природа и друштво Српски језик Музичка култура Ликовна култура</p>
<p>Област 2: ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ДЕМОКРАТИЈА (5)</p>		
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • цртежом и/или ријечима опише дјечија права која су њему посебно важна и зашто; • осмисли и предложи активности за обиљежавање Дјечије недјеље; • своје склоности и способности у Недјељи дјетета, искаже кроз ликовни, литерарни и/или рецитаторски рад. 	<p>Тема 1: Дјечија права (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нама је важно: Врсте дјечијих права • Дјечија недјеља (садржај/активности обиљежавања) 	<p>Ликовна култура Српски језик</p>
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна ситуацију када треба да донесе одлуку о 	<p>Тема 2: Демократија у учионици (3)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одговорност (избор и 	<p>Српски језик Природа и друштво</p>

<p>избору и преузимању неке одговорности;</p> <ul style="list-style-type: none"> • анализира ситуације о преузимању одговорности; • процијени, заузме и одбрани свој став, везан за преузимање одговорности (у складу са својим узрастом); • да учествује, креира/осмишљава и доноси одлуке у одјељењу; • користи појмове потребе, способности и заслуге, при праведној подјели одговорности (ствари) у групи и одјељењу; • објасни зашто се разликују потребе за приватност код људи; • идентификује примјере разлика у понашању, када је у питању приватност. 	<p>преузимање одговорности)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Правда (Праведан начин подјеле одговорности и обавеза, ствари). • Приватност (Потребе за приватности и како се оне поштују?) 	
---	---	--

Област 3: ЗДРАВИ ЖИВОТНИ СТИЛОВИ (14)

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • наведе како и на које начине треба да чувамо здравље; • објасни важност денталне хигијене и редовних посјета стоматологу • зна како начин исхране утиче на здравље; • образложи како спорт доприноси здрављу; • објасни важност заштите животног и радног простора; • идентификује и наведе добре и лоше стране уређеног животног и радног простора; • учествује у давању приједлога и креирању садржаја и активности приликом обиљежавања важних еко-датума. 	<p>Тема 1: Чувари здравља и природе (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Чувајмо здравље (Како да сачувамо своје здравље?). -Дентално здравље и хигијена • Бавимо се спортом (Зашто је добро да се бавимо спортом?). • Хигијена и заштита животног и радног простора -Наша учионица (уређење и заштита). -Еко-акција: Заједничко дрво/цвјетњак... • Важни еко-датуми (Обиљежавање: Дан планете Земље, Дан здравља, Дан вода, Дан шума, Дан птица и дрвећа). 	<p>Природа и друштво Физичко васпитање</p>
--	--	--

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна и идентификује/наброји своја осјећања (емоције) у различитим ситуацијама; • опише карактеристике идентификованих осјећања; • препозна како да изрази своје емоције на прихватљив начин, а да не повриједи друге особе, те да контролише своје емоције; • зна коме се може обратити за сваки вид подршке и помоћ; • разумије шта раде стручни сарадници у школи и како могу помоћи ученицима; • исказе позитиван (оптимистичан) став; • опише шта је љубав, именује ријечи и поступке којима можемо показати да некога или нешто волимо. 	<p>Тема 2: Наше емоције (5)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наша осјећања (Причамо о својим осјећањима у разним ситуацијама). -Изражавање емоција на прихватљив начин. -Како се осјећамо када се свађамо? • Психосоцијална помоћ. -Ко нам помаже у школи? • Позитиван став (Проблеми су рјешиви). • Љубав 	<p>Српски језик Ликовна култура Музичка култура</p>
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • уочи и наведе шта га све мотивише на учење, те препозна позитивне факторе мотивације; • уочи која је важност простора за учење; • осмисли свој дневни и седмични План рада/учења; • зна како да правилно користи уџбеник; • редовно извршава домаће задатке и зна да објасни важност домаће задаће; 	<p>Тема 3: Учење (5)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Зашто је важно учити (мотивација). -Самосталност, одговорност и упорност у учењу. • Простор за учење и План рада. • Употреба уџбеника -Домаћа задаћа (важност). -Шта треба да читам? • Трикови за памћење и 	<p>Српски језик Природа и друштво Ликовна култура Физичко васпитање Музичка култура</p>

<ul style="list-style-type: none"> • препозна и наведе неколико разлога зашто треба да чита одређену књигу; • креира и користи мапе ума, асоцијативне мапе и друге олакшице при учењу; • препозна ситуације када може ефикасно користити рачунар и интернет при учењу; • идентификује опасности при учењу уз помоћ рачунара и интернета; • схвати да кориштење рачунара и интернета без надзора родитеља или неке друге блиске одрасле особе може да буде веома опасно. 	<p>асоцијативно учење (асоцијативне мапе, мапе ума...).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учење уз помоћ рачунара и интернета (правилна употреба, кориштење и опасности). 	
--	---	--

Област 4: СЛОБОДНЕ ТЕМЕ (5)

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • идентификује дилеме око истине или лажи; • препозна посљедице лажи, оговарања, уцјене...; • развије морално расуђивање у односима са пријатељима кроз примјере крађе, лажи, оговарања, уцјене...; • уочи и наведе посљедице одговорности за направљену штету у одјељењу. 	<p>Тема 1: Морално расуђивање (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дилеме око истине и лажи. -Пријатељство и моралне дилеме (крађа, лаж, оговарање, уцјена ...). • Одговорност за направљену штету у одјељењу. 	<p>Српски језик</p>
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разумије разлоге због чега су непозната подручја ризична од мина; • објасни одређена понашања, предмете или појаве који су опасни; • препозна властита искуства која су га могла довести или доводила у опасност; • објасни и схвати опасност од 	<p>Тема 2: Опасности од мина, пиротехничких средстава и других убојитих средстава (1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Непозната подручја и мине/НУС. • Опасни предмети, опасно понашање-несрећа. - Зашто су петарде опасне? (Шта могу да користим умјесто петарди?) 	<p>Природа и друштво Ликовна култура</p>

<p>петарди;</p> <ul style="list-style-type: none"> • идентификује шта се све друго може користити умјесто петарди како би нешто прославили око новогодишњих или других празника. 		
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна ситуацију и/или појаву и објасни због чега је она важна; • зна у одређеним ситуацијама коме може вјеровати; • користи безбједне начине понашања током одређене ситуације/појаве. 	<p>Тема 3: Слободне теме (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ситуације и појаве времена у коме живимо (земљотреси, пандемије, поплаве...) 	

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Програм васпитно-образовног рада у одјељењској заједници обухвата четири наставне области: *Култура живљења, Дјечија права и демократија, Здравни животни стилови и Теме по избору/Слободне теме*. Предложене *Слободне теме* су само приједлог/оквир, што значи да одјељењски старјешина може у оквиру ове области да бира и реализује друге садржаје за које процијени да су неопходни за реализацију, а у складу са потребама ученика из одјељења. Наставне области и теме су релативно аутономне, јер неке од тема могу се обрађивати у корелацији са другим наставним садржајима/темама, интегрисати и реализовати. Редослијед навођења садржаја у оквиру одређених области и тема у наставном програму *Васпитни рад у одјељењској заједници за 3.разред основне школе* није обавезујући редослијед реализације наведених области, тема и садржаја.

Програмски садржаји су понуђени оквирно, јер остварење дефинисаних исхода учења, могуће је и кориштењем садржаја по избору одјељењског старјешине или ученика. То значи да неки понуђени садржаји неће бити реализовани или ће неки садржаји бити замијењени сличним садржајима које одаберу одјељењски старјешина и/или ученици.

Реализација програмских садржаја васпитног рада у одјељењској заједници подразумијева првенствено флексибилан приступ. Флексибилан приступ се односи, како на моделе рада, тако и на динамику извођења. Одјељењски старјешина у сарадњи са ученицима осмишљава активности, координира рад међу ученицима, даје им јасна упутства за

реализацију одређених садржаја, поштује специфичности узраста ученика, индивидуалних разлика, те специфичности ученичког колектива и средине у којој се налази школа. Часове ВРОЗ-а (Васпитни рад у одјељењској заједници) треба реализовати уз кориштење модела интерактивне наставе, те радионичког начина рада. Примјеном савремених модела наставног рада на часовима одјељењске заједнице, радионичким приступом у раду, часови ВРОЗ-а биће много занимљивији за ученике, једноставнији за реализацију и ефикаснији у постизању циљева учења, али првенствено у остварењу исхода учења.

Сваки одјељењски старјешина је задужен да креира годишњи, те оперативне планове и програме рада за своје одјељење, уважавајући програмски оквир, искуства ученика, специфичности средине, те уз обавезне консултације и учествовање ученика.

Наставни програм ВРОЗ-а реализује се током 36 наставних седмица, по правилу са по једним часом седмично. У посебним ситуацијама када је потребно више времена за реализацију одређених садржаја, те када је планирана реализација изван учионичког простора могуће је кориштење тзв. двочаса/блок часа, што се посебно планира и евидентира. Предложени оквирни број часова за реализацију садржаја и остварење исхода учења могуће је (а негдје ће бити и потребно) кориговати, тј. извршити прерасподјелу фонда сати за поједине наставне области, теме и/или садржаје.

У складу са принципима савременог васпитања и образовања, одјељењски старјешина добија нову улогу, што подразумијева да посједује особине демократичности, флексибилности, отворене комуникације, толеранције и слично. Одјељењски старјешина, у договору са ученицима има потпуну слободу да наставну област и одређену тему реализује као цјелину или да у различитим временским периодима реализује дио садржаја неке наставне области и теме.

За реализацију програма ВРОЗ-а, односно појединих области, тема и садржаја, одјељењским старјешинама ће бити на располагању *Приручник за наставнике- Васпитни рад у одјељењској заједници (примјери добре праксе)*.